

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ім. І.Ф. КУРАСА

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Науковий журнал
Заснований 1957 р.
Виходить 6 разів на рік

© Редакція «УІЖ»

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія КВ № 263 видано Держком-
видавом України 14.XII.1993 р.

№ 4 (487)

ЛИПЕНЬ–СЕРПЕНЬ 2009

Головний науковий редактор
академік НАН України **В.А.СМОЛІЙ**

Наукова рада:

Любомир Винар (Кент, США), *Я.Д.Ісаєвич* (Львів), *Зенон Козут* (Едмонтон, Канада),
Ю.А.Левенець (Київ), *В.М.Литвин* (Київ), *Анджей Поппе* (Варшава, Польща),
В.Ф.Репринцев (Київ), *П.С.Сохань* (Київ), *В.С.Степанков* (Кам'янець-Подільський),
П.П.Толочко (Київ), *П.Т.Тронько* (Київ), *Б.М.Флоря* (Москва, Російська Федерація)

Редколегія:

Г.В.Боряк, *В.Ф.Верстюк*, *С.В.Віднянський*, *В.М.Горобець*, *О.І.Гуржій*, *В.М.Даниленко*,
М.Ф.Дмитрієнко, *О.М.Донік* (заст. головного редактора, відпов. за випуск),
С.В.Кульчицький, *В.І.Кучер*, *О.Є.Лисенко*, *М.І.Панчук*, *Р.Я.Пиріг*, *О.П.Решет* (заст.
головного редактора), *В.М.Ричка* (заст. головного редактора), *О.С.Рубльов* (заст.
головного редактора), *В.Ф.Солдатенко*, *В.П.Трошинський*, *О.А.Удод*, *Ю.І.Шаповал*

Наукові редактори:

канд. іст. наук *О.М.Донік*, д-р іст. наук *О.П.Решет*, д-р іст. наук *В.М.Ричка*, д-р іст. наук *О.С.Рубльов*

Відповідальний секретар:

В.В.Григор'єв

Тексти готували редактори:

С.Г.Архипенко, *В.В.Григор'єв*, *О.М.Донік*, *В.І.Кузнецов*

Електронна версія: *О.В.Жданович*

www.history.org.ua

Редакція публікує матеріали, не завжди поділяючи погляди їх авторів

Коректор – Н.Ю.Мельник
Комп'ютерна верстка – А.В.Корженівська
Обкладинка – Н.О.Горбань

Підп. до друку 29.07.2009 р.
Формат 70x100/16. Папір офс. № 1.
Гарн. SchoolBookСТТ. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид.арк. 21
Тираж 1000 прим. Зам. №223

Оригінал-макет виготовлено у видавництві «Дієз-продукт», свідоцтво ДК № 546 від 31.07.2001 р.
03151, м. Київ, вул. Волинська, 60. Тел./факс: 246-27-38, e-mail: diez94@mail.ru
Віддруковано з позитивів у ТОВ «Видавництво "Вперед"»

UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL. Institute of the History of Ukraine, I.F.Kuras Institute of Political and Ethno-National Research. Founded in 1957. Published 6 times a year. Editor-in-chief V.A.Smolii. Address of the editorial office: 4, M.Hrushevs'koho, Kyiv, Ukraine, 01001. Tel. (044) 278-52-34, fax (044) 279-63-62, e-mail: UHG@history.org.ua
Адреса редакції: вул. М.Грушевського, 4, Київ, Україна, 01001. Телефон (044) 278-52-34, факс (044) 279-63-62, електронна пошта: UHG@history.org.ua

З М І С Т

С Т У Д І Ї

Котляр М. Ф. Воїнські повісті в південноруському літописанні XII ст.	4
Мельникова О. О. (Москва, Російська Федерація). Ренесанс середньовіччя? Роздуми про міфотворчість у сучасній історичній науці	17
Головко О. Б. Останній похід князя Романа Мстиславича у джерелах та історичній думці	28
Горобець В. М. «Це вікопомне склеювання знову в одне ...». Зовнішньополітичні стимули та соціополітичні аванси для впровадження Гадяцької унії 1658 р.	48
Циганенко Л. Ф. До питання про етнічний склад дворянства Півдня України (кінець XVIII–XIX ст.)	67
Таранець С. В. Старообрядці Бессарабії та їх переслідування російським урядом у XIX – на початку XX ст.	84
Вінцовський Т. С. (Одеса), Музичко О. Є. (Одеса). Іван Луценко в українському національному русі кінця XIX – початку XX ст.	94
Божко О. І. Повстанська армія України (осінь 1918 р.): створення, організаційна структура, склад	107
Рябченко О. Л. (Харків). Студентство радянської України у пошуках «пролетарської» ідентичності (1920-ті рр.)	129
Андреєв В. М. (Херсон), Чермошенцева Н. М. (Херсон). Саул Боровий: життя заради науки	143

М Е Т О Д О Л О Г І Я . І С Т О Р І О Г Р А Ф І Я . Д Ж Е Р Е Л О З Н А В С Т В О

Ситник О. М. (Донецьк). Роль ідеології в історичному процесі: проблеми та особливості дослідження	164
Бондаренко Р. І. Термінологічні й методологічні проблеми пам'яткоохоронної діяльності (архітектурний та містобудівний аспекти)	175
Поздник І. І. Історіографія розвитку відносин греко-католицької та римо-католицької церков у роки Другої світової війни	184
Рудий Г. Я. Періодика 1920-х рр. як джерело вивчення пам'яткоохоронної діяльності в Україні	198

Р Е Ц Е Н З І Ї

Качкан В. А. (Івано-Франківськ), Сулятицький М. І. (Івано-Франківськ). Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст.: Історико-бібліографічне дослідження. – Т.І: 1812–1890 рр.	212
Молчанов В. Б. В.М.Орлик. Податкова політика Російської імперії в Україні в дореформений період	214
Онопрієнко В. І. В.В.Ткаченко. Наука у суспільно-політичному дискурсі розвитку УРСР (20–30-ті рр. XX ст.)	218
Гогун О. С. (Санкт-Петербург, Російська Федерація – Берлін, Німеччина). Брудер Франциска. «Здобути Українську державу або загинути в боротьбі за неї!». Організація українських націоналістів (ОУН) 1929–1948	222
Тельвак В. В. (Дрогобич). В.Яремчук. Минуле України в історичній науці УРСР післясталінської доби	225

В о л о щ у к М. М. (*Івано-Франківськ*). Фонт Марта, Шошголмі
Ендре. Держава, влада, ідеологія. Наукові дослідження про особливості
російської/руської історії 229

Х Р О Н І К А Н А У К О В О Г О Ж И Т Т Я

М и ц и к Ю. А. Шведсько-фінський семінар «Полтавська битва –
осмислення у часовій перспективі» 232
Б а р ц ь о с ь В. В. (*Вінниця*). VII Всеукраїнська наукова
конференція «Народний рух України: місце в історії та політиці» . . . 233
С а в о й с ь к а С. В. До 80-річчя доктора історичних наук,
професора В.Ф.Панібудьласки 234
Нові надходження до бібліотеки Інституту історії України НАНУ . . . 236

До уваги авторів!

До друку приймаються написані спеціально для «Українського історичного журналу» статті, а також історичні документи, рецензії на нові видання, повідомлення про наукові події й заходи.

Подані в редакцію «УІЖ» наукові статті повинні мати визначені ВАК України (постанова №7-05/1 «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України») такі **необхідні елементи: постановка проблеми** у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; **аналіз останніх досліджень і публікацій**, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор; **виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми**, котрим присвячується стаття; **формулювання цілей статті** (постановка завдання); **виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів**; **висновки з дослідження і перспективи подальшої роботи** у даному напрямку.

Обсяг матеріалів – не більше 30 сторінок (1 авторський аркуш). Текстовий редактор – Microsoft Word for Windows, шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Формат файлу – .DOC або .RTF.

Текст набирається **без переносів слів**. Абзацні відступи форматуються в матеріалі, а не за допомогою пробілів і табулятора. Таблиці розміщуються в тексті. Посилання виконуються через меню «Вставка» **автоматично (!!!)** наприкінці тексту.

Автори мають **повідомити про себе** такі дані: прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання, місце роботи й посаду, адресу для листування, телефон (робочий, домашній, мобільний), **електронну пошту**.

У редакцію слід подавати **два роздрукованих примірники, електронну копію статті**, а також **дві анотації** (українською й англійською мовами).

Редакція «УІЖ» має право **редагувати й скорочувати** подані матеріали. Неопубліковані статті, а також електронні носії й ілюстрації авторів **не повертаються**.

Матеріали надсилаються поштою на адресу: редакція «УІЖ», вул. М.Грушевського, 4, Київ, Україна, 01001 або на електронну адресу: UHG@history.org.ua

За зміст статті, достовірність фактів, цитат, дат тощо відповідає автор.